ROK VII

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Nº 8

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 KWIETNIA 1932 ROKU

ZE SPRAW TŁUSZCZOWYCH

W dniach 4, 5, 6 i 7 kwietnia r. b. odbyły się w Min. Rolnictwa narady, mające na celu wyświetlenie zagadnień w całokształcie polskiej polityki tłuszczowej. Zebraniom przewodniczył Naczelnik Wydz. Ekonomiki Rolnej, p. Krawulski, zaś w obradach uczestniczyli: Dyr. Dep. Ekonomicznego Min. Rolnictwa, p. Dr. Adam Rose, przedstawiciel Min. Przemysłu i Handlu p. Dr. L. Barabasz, wreszcie reprezentanci przemysłu i rolnictwa. Delegaci Związku Przemysłu Chemicznego oraz Izb Przemysłowo-Handlowych stali na stanowisku, że w imię dobrze pojętych interesów zarówno rolnictwa jak przemysłu — należy doprowadzić do uzgodnienia poglądów na tę trudną sprawę. Chociaż do jednomyślności nie doszło, jednak stwierdzić trzeba, że poglądy sfer zainteresowanych zbliżyły się bardzo znacznie i że Rząd, opierając się na dotychczasowych choćby tylko wynikach narad, może już wyrobić sobie objektywny pogląd na sytuację tłuszczową w Polsce. Obrady komisyjne — prowadzone w 4-ch komisjach: tłuszczów zwierzęcych, rzepaku i innych surowców olejów jadalnych, siemienia lnianego i olejów technicznych, margaryny i fabrycznych tłuszczów jadalnych — zostały wprawdzie zakończone; wyłoniono jednak szereg podkomisyj, które zbadać mają bliżej nieuzgodnione jeszcze sprawy. Ponadto, plenarne posiedzenie narady tłuszczowej będzie musiało zapoznać się z wynikami prac, wprowadzić korektywy i przyjąć sformułowane w pracach komisyjnych wnioski.

Następujące tezy zostały dotychczas przyjęte jako bezsporne:

Kraj nasz jest w zasadzie samowystarczalny w zakresie jadalnych tłuszczów zwierzęcych; niema więc potrzeby importu w obecnej sytuacji zwierzęcych tłuszczów jadalnych z zagranicy. Wyjątek stanowią miesiące letnie, kiedy istnieje konieczność sprowadzania nieznacznych ilości tłuszczów o niższej temperaturze topnienia, oraz mieszania ich z tłuszczami krajowemi, celem otrzymania właściwej konsystencji szmalcu.

Konieczne jest powołanie do życia organizacji skupu tłuszczów zwierzęcych, gdyż w obecnym w stanie rzeczy wielkie ilości tłuszczów zwierzęcych, nadających się do celów jadalnych, nie docierają do właściwych warsztatów przeróbczych. Racjonalna zbiórka odpadkowych tłuszczów świńskich jest jednym z naczelnych postulatów.

Nie jesteśmy natomiast samowystarczalni w zakresie łojów i tłuszczów zwierzęcych, przeznaczonych do celów technicznych (przedewszystkiem używanych w fabrykach mydła). Import tych tłuszczów jest pożyteczny, nie powinien też być krępowany żadnemi zarządzeniami celnemi.

Pożądane jest podwyższenie uprawy lnu i rzepaku w Polsce. Olej lniany pochodzenia krajowego jest jakościowo znacznie lepszy od oleju lnianego, tłoczonego z nasion zamorskich. Każde ilości siemienia lnianego znajdą nabywcę w olejarniach, które chętniej znacznie posiłkują się surowcem polskim, niż zamorskim. Import siemienia lnianego jest niezbędny wówczas, gdy nieurodzaj lub wyczerpanie zapasów siemienia w kraju nie pozwoli oprzeć olejarstwa lnianego na surowcu krajowym.

Olej rzepakowy nadaje się po przerafinowaniu do celów jadalnych. Polskie fabryki olejów jadalnych weszły już oddawna na drogę rafinowania oleju rzepakowego, po drodze tej będą też kroczyły nadal. Niepodobna jednak całkowicie zastąpić ciekłych olejów tłoczonych z nasion egzotycznych olejem rzepakowym, gdyż cena ostatniego jest znacznie wyższa, zaś właściwości smakowe odmienne od oleju soyowego naprzykład. Należy jednak poświęcić wiele uwagi produkcji rzepaku, która ma wszelkie widoki powodzenia. Zagadnienie celne powinno być rozwiązane w zakresie nasion oleistych służących do fabrykacji olejów ciekłych w ten sposób, aby pewne określone kontyngenty takich nasion były sprowadzane bez trudności. Nasiona oleiste, służące do fabrykacji olejów ciekłych, a sprowadzane ponad określony kontyngent, mogą opłacać wysoką stawkę celną.

Największą różnicę zdań wywołała sprawa margaryny i fabrycznych tłuszczów jadalnych, czyli takich tłuszczów o stałej konsystencji, w których rolnictwo dopatruje się najgroźniejszej dla masła konkurencji.

Zagadnienie powyższe było rozważane bardzo szczegółowo i sumiennie, przyczem oświetlono je dokładnie ze wszystkich punktów widzenia. Podkreślić należy, że wysuwana niekiedy przez rolnictwo teza nałożenia akcyzy na margarynę nie znalazła uznania wśród obecnych, wobec czego przedstawiciele rolnictwa tezy tej nie podtrzymują. Wywiązała się natomiast bardzo obszerna dyskusja przedewszystkiem w płaszczyźnie stwierdzenia, czy istotnie margaryna stanowi konkurencję dla masła. Przedstawiciele przemysłu bronili poglądu, że margaryna, spo-

żywana przez pewne tylko warstwy ludności (przedewszystkiem żydowskiej) jest produktem całkiem odmiennym od masła i znajduje na rynku zbyt niezależny; że fabryczne tłuszcze jadalne są używane przez fabryki wyrobów cukierniczych, gdyż właściwości wypiekanych przez nie wyrobów wymagają specjalnych gatunków tłuszczów. Rolnictwo nie podzieliło podobnej opinji, twierdząc kategorycznie że najpoważniejszą dla masła konkurencją jest niewątpliwie margaryna i fabryczne tłuszcze jadalne.

Wysuwane argumenty, iż przedewszystkiem sery miękkie, importowane do Polski w poważniejszych ilościach, powinny stanowić przedmiot zainteresowania rolnictwa, które pozwala na zastępowanie masła takiemi zagranicznemi serami— nie znalazły dostatecznego uznania wśród przedstawicieli rolników.

Obie strony doszły jednak do zgodnego wniosku, że dynamikę rozwoju przemysłu margarynowego w Polsce należy tymczasem zachować na pewnym stałym poziomie. Wprawdzie maksymalna produkcja margaryny nie została zaprojektowana, jednak zdaje się żadnej nie ulegać wątpliwości konieczność utrzymania jej w określonych granicach. Różnica zdań sprowadza się więc w chwili obecnej do obmyślenia metody przeprowadzenia powyższego postulatu, który merytorycznie jest między przemysłem i rolnictwem uzgodniony.

Jak widać z powyższego, w najważniejszych punktach doszliśmy do porozumienia z rolnictwem. Oczywiście, nie znaczy to bynajmniej, że przemysł i rolnictwo znalazły w sprawie tłuszczowej wspólną drogę. Dopiero cel, ku któremu zmierzamy, jest wyraźnie i niedwuznacznie sprecyzowany. Zadaniem prac podkomisyjnych, wreszcie plenarnych posiedzeń narady tłuszczowej będzie nakreślenie metod realizacji, które — może się to zdarzyć z łatwością — rozejdą się zresztą niekiedy. Rząd ma ostatnie słowo w tych zagadnieniach. Polityka wewnętrzno-handlowa, reglamentacyjna, celna — oto środki, przy których pomocy kierowana będzie przez czynniki rządowe polska gospodarka tłuszczowa.

OGÓLNE ZEBRANIE ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Dn. 30 kwietnia r. b., w sobotę, odbędzie się walne doroczne zebranie Związku Przemysłu Chemicznego, zwołane o g. 17 min. 30 w pierwszym i o godz. 18 w drugim terminie. Podobnie jak w roku poprzednim, zebranie odbędzie się w lokalu Związku, przy ul. Czackiego Nr. 1 w Warszawie.

Porządek obrad obejmuje następujące sprawy:

1) Zagajenie,
2) Wybór przewodniczącego zebrania,
3) Sprawozdanie z działalności Związku,
4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej,
5) Uzupełniające wybory do Zarządu Związku,
6) Wybór Komisji Rewizyjnej,
7) Sprawy bieżące i wolne wnioski.

Po zakończeniu formalnej części zebrania odbędzie się odczyt posła na Sejm, p. Dr. Pawła Minkowskiego, na temat interwencjonizmu Państwa w sprawach gospodarczych, ze szczególnem uwzględnieniem zagadnienia koncesjonowania.

Formalne zawiadomienia o powyższem zebraniu zostały rozesłane — stosownie do przepisów statutowych—wszystkim członkom Związku listami poleconemi.

Na tem miejscu pozwalamy sobie podkreślić specjalną doniosłość obrad Ogólnego Zebrania w roku bieżącym i prosimy wszystkich przedstawicieli fabryk zrzeszonych o niezawodne przybycie na zebranie.

CŁA MAKSYMALNE

Rozporządzeniem Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 26 marca 1932 (Dz. Ust. Nr. 26) cła maksymalne polskiej taryfy celnej zostały podwojone, wynoszą przeto 300% stawek autonomicznych. W wyniku tego zasadniczego Rozporządzenia, Minister Skarbu ogłosił w „Monitorze Polskim" Nr. 75 i Nr. 81 Rozporządzenia, ustalające maksymalne stawki celne na towary, pochodzące z Rzeszy Niemieckiej.

Celem udowodnienia, że towar importowany nie pochodzi z Rzeszy, należy przedstawić przy odprawie celnej właściwe świadectwa pochodzenia.

Wprowadzone zostały cła maksymalne na szereg towarów, objętych zakazami przywozu z Rzeszy Niemieckiej, ogłoszonemi Rozporządzeniami z dn. 17 czerwca 1925 i 11 lipca 1925.

Praktycznie biorąc przeto, do wszystkich towarów, zakazanych do przywozu wyłącznie z Rzeszy Niemieckiej przed dniem 1 stycznia 1932 — stosowane są, obok zakazów przywozu, cła maksymalne, wyższe o 200% od ceł autonomicznych. Towary, wolne od cła przy przywozie, opłacają określone maksymalne stawki celne w wysokości ustalonej wskazanem Rozporządzeniem Ministra Skarbu.

KRONIKA

Wszyscy członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymali odezwy dziekanatów Wydziałów Chemji i kół chemików Politechnik polskich, formułujące prośbę o udzielenie w roku bieżącym praktyk wakacyjnych dla studentów. Prośba ta została gorąco specjalnym listem poparta przez Zarząd Związku, który wielokrotnie podkreślał doniosłe znaczenie praktyk wakacyjnych w kształceniu przyszłych pracowników przemysłu.

Sprawa cała w roku bieżącym rysuje się specjalnie ostremi konturami. Ilość bowiem praktykantów wzrasta nieustannie, gdy praktyki zgłaszane są w coraz mniejszej ilości. Jak wiadomo, wszyscy studenci wydziałów chemicznych Politechnik obowiązani są odbyć praktykę wakacyjną — celem uzyskania dyplomu. Ponadto, uczniowie szkół zawodowych również odbywają praktyki wakacyjne. Fabryki chemiczne jednak przyjmują praktykantów w niedostatecznych ilościach. Wielu studentów, którzy odbyć mieli

praktykę w roku ubiegłym, nie mogli tego uskutecznić z uwagi na brak dostatecznej ilości praktyk.

Pozwalamy sobie raz jeszcze zauważyć, że dobre wyszkolenie pracownika przemysłowego w dużym stopniu zależy również od odbycia praktyki fabrycznej i dlatego też z całą usilnością prosimy fabryki zrzeszone o przychylne ustosunkowanie się do sprawy praktyk wakacyjnych.

W Zagrzebiu odbędą się Targi Międzynarodowe w czasie od 23/IV do 2/V 1932. Firmy interesujące się powyższemi Targami winny skomunikować się z Konsulatem Generalnym Rz. P. (Zagreb. Haulikova 6, II. k.).

V Międzynarodowy Kongres Naukowej Organizacji odbędzie się w roku bieżącym w Amsterdamie w dniach 18 — 23 lipca. Zgłoszenia na Kongres przyjmuje Instytut Naukowej Organizacji w Warszawie, ul. Mokotowska 51.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 27 z dn. 31 marca 1932 ukazało się pod poz. 264 Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 23 marca 1932 o ulgach celnych.

Następujące artykuły chemiczne zostały objęte powyższem Rozporządzeniem:

Z poz. 88 p. 5 — kalosze opłacają za pozw. Min. Skarbu 80% cła autonomicznego.

Z poz. 88 p. 5 — śniegowce za pozw. Min. Skarbu opłacają 88,2% cła autonomicznego.

Z poz. 112 p. 12 b. — atropina za pozw. Min. Skarbu opłaca 50% cła normalnego.

Z poz. 112, p. 18, 19, 21, 22—acet-anilid, węglan gwajakolu, pepsyna i santonina opłacają za pozw. Min. Skarbu 70% cła autonomicznego.

Rozporządzenie weszło w życie dn. 3 kwietnia r. b.

W Dz. Ust. Nr. 27 z dn. 31 marca 1932 ukazało się pod poz. 265. Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 23 marca 1932 w sprawie ceł wywozowych.

Rozporządzenie to zmienia poz. 227 taryfy celnej w ten sposób, że mizdra oraz odpadki i skrawki skór surowych wszelkich nie opłacają przy wywozie stawki celnej. Rozporządzenie weszło w życie dn. 1 kwietnia r. b.

Rozporządzenie, uchylające cło wywozowe od odpadków skórnych, zostało wydane wbrew opinji Związku Przemysłu Chemicznego. Dotychczasowy stan rzeczy przedstawiał się w ten sposób, że cło wywozowe na odpadki skórne było od paru już lat zawieszane. Osiągało się w ten sposób efekt pożądany zarówno dla przemysłu chemicznego, jak dla garbarstwa. Przemysł chemiczny bowiem miał zapewnioną możność uruchomienia w każdej chwili cła wywozowego, gdyby zapotrzebowanie krajowe na odpadki skórne wzrosło, zaś importer zagraniczny zdobywał je za wszelką cenę na rynku polskim. Przemysł garbarski mógł tymczasem wywozić bez żadnych opłat odpadki skórne, gdyż obecne zapotrzebowanie wewnętrzne jest niższe od podaży. Takie rozwiązanie prawne sprawy cła wywozowego na odpadki skórne zadawalało obie strony. Tymczasem obecne uchylenie cła wywozowego może spowodować zgubne skutki dla przemysłu krajowego na wypadek tendencyj zagranicznych ogołocenia rynku polskiego z odpadków skórnych. To też Związek Przemysłu Chemicznego domaga się przywrócenia „status quo ante" w zakresie cła wywozowego od odpadków skórnych.

W Dz. Ust. Nr. 28 z dn. 4 kwietnia ukazało się pod poz. 276 Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 22 lutego 1932 w sprawie substancyj odurzających.

Stosownie do przepisów tego Rozporządzenia, następujące substancje i przetwory odurzające zostały (w dalszym ciągu poprzednich zarządzeń) uznane za wywołujące szkodliwe skutki dla zdrowia: acetylodihydrocodeinonum lub acetylodemetylodihydrotebainonum (acedicon), N-oxymorphium (genomorphium), pochodne N-oxymorfinowe, jak również inne pochodne morfinowe o azocie pięciowartościowym.

Rozporządzenie weszło w życie dn. 4 kwietnia r. b.

W Dz. Ust. Nr. 29 z dn. 7 kwietnia r. b. ukazała się pod poz. 290 Ustawa z dn. 10 marca 1932 o sztucznych środkach słodzących.

Ustawa ta zmienia sankcje karne, sformułowane w Rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 7 października 1927 o sztucznych środkach słodzących i wchodzi w życie dn. 21 kwietnia r. b.

W Dz. Ust. Nr. 29 z dn. 7 kwietnia 1932 ukazała się pod poz. 290 Ustawa z dn. 10 marca 1932 w sprawie zmiany statutu Państwowej Rady Kolejowej.

Ustawa ta precyzuje skład osobowy Rady oraz jej kompetencje.

W Dz. Ust. 29 z dn. 7 kwietnia r. b. ukazała się pod poz. 293 Ustawa z dn. 7 marca 1932 o zmianie i uzupełnieniu niektórych postanowień Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 7 czerwca 1927 o prawie przemysłowem.

Ustawa ta zmienia niektóre postanowienia prawa przemysłowego na obszarze górnośląskiej części Woj. Śląskiego.

W „Monitorze Polskim" Nr. 81 z dn. 8 kwietnia r. b. ukazała się pod poz. 115 Instrukcja Ministra Spraw Wewnętrznych o kontroli pochodnych arsenobenzolowych.

ECHA

* Dyrektor Związku Przemysłu Chemicznego, p. Prof. Edmund Trepka, udał się do Genewy w charakterze delegata pracodawców polskich na Międzynarodową Konferencję Pracy.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 „
„ „ czysty 99%	300 „
* Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80 „
* Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1,68 „
* „ granulowany za 1 kg % N_2	1,83 „
Azotan amonu	100 „
Benzol handlowy 90%	80 „
„ czysty	92 „
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 „
* Boraks	110—125 „
Chlorek cynku 50° Bé	45 „
Chlorek wapna bielący	36 „
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22 „
Chloroform czysty	800 „
„ „pro narcosi"	1.800 „
Eter siarkowy	390 „
Fenol czysty	265 „
Formalina 40%	270 „
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	300 „
* „ techniczna 85/88%	175 „
* Karbid granulowany	75 „
Karbolineum	31,25 „
Klej kostny	265 „
Klej skórny	280 „
Krezol	128 „
* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO_3	100 „
Kwas mrówkowy 85%	241 „
Kwas siarkowy 60° Bé	7,37 zł.
„ solny 19°/21° Bé	14,25 „
„ octowy techn. 30%	100 „
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5	15 „
„ rogowa 13/14% N_2	— „
Naftalin surowy prasowany	28,00 „
„ czysty w łuskach	52,50 „
Octan sodu	140 „
„ ołowiu	215 „
Oleina zwierzęca destylat	210 „
„ „ saponifikat	200 „
Oleum 20%	19,94 „
Olej lniany	115 „
* Potaż kalcynowany 90/95%	120 „
* Potaż żrący topiony 88/92%	140 „
Pirydyna czysta za 1 kg	9,75 „
Smoła preparowana	17,50 „
Saletra sodowa 15,5% N	37,80 „
Siarczan amonu za 1 kg % N_2	1,68 „
* Siarczan miedzi	110—125 „
* Siarczek sodu 60/62%	65 „
Soda amonjakalna	25 „
„ kaustyczna	60 „
Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 „
Stearyna	200 „
Superfosfat 16%	9,28—9,92 „
Toluol czysty	105 „
Żelatyna techn.	400 „

Ceny powyższe są cenami hurtowemi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp. Akc.", Zgierz, tel. Łódź 121-01; Warszawa, Bednarska 2, tel. 656-99.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA" Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO", Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Chlorek wapna bielący.
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE". Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER" Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM", Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny.
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smoła pierwszorzędowa:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Soda kaustyczna.
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:
„Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11